

Starověký Egypt

- přibližně 3100 – 30 př. n. l.
- rozprostíral se v povodí řeky Nil (sever Afriky)
- na severu Středozemní moře, na východě Rudé moře
- většinu povrchu pokrývala poušť (Arabská a Libyjská)
- úrodné oblasti pouze v okolí Nilu a u pobřeží
- delta Nilu (vyústění řeky do moře) – velice úrodná oblast, pravidelné záplavy => obměna půdy
- využití důmyslných kanálů (odvod a přívod vody na pole) = závlahový systém
- vedle zemědělství se lidé živili rybolovem, chovem zvířat i lovem (např. hrochů, gazel...)
- Egypt byl původně rozdělen na 2 části
  - Dolní Egypt (na mapě nahoře) } *bráno od pramene Nilu,*
  - Horní Egypt (na mapě dole) } *proto je to obráceně*
- ke sjednocení došlo kolem roku 3100 př. n. l. připojením Dolního k Hornímu Egyptu
- symbolem jednoty se stala nová faraonova koruna složená z korun obou částí Egypta

Stará říše

- nazýváno také obdobím pyramid nebo obdobím faraonů
- pyramida = hrobka faraonů v podobě čtyřbokého jehlanu
  - nejslavnější leží v Gíze (jeden z divů světa), je zde i ta největší Cheopsova
  - uvnitř řada chodeb, komor, pastí (aby nikdo nerušil posmrtný klid faraonů)
- sfinga = socha ležícího lva s lidskou hlavou – hlídala vchod do pyramidy
- faraon = panovník, vládce
  - považován za potomka bohů (titul se dědil po mužské linii)
  - jeho moc byla neomezená, vlastnil veškerou půdu
  - po smrti mumifikován a uložen do několika rakví a sarkofágů
  - sídlil v Memphisu (hlavní město)
  - nejslavnější: Džoser, Chufu (Cheops)
- vezír = nejvyšší úředník, řídil chod státu
- vyšší vrstva: správci, úředníci, písaři, kněží, velitelé vojsk, lékaři
- nižší vrstva: vojáci, obchodníci, řemeslníci, zemědělci
- otroci
  - neměli svobodu, práva, byli majetkem svých pánů
  - nebylo jich mnoho (obvykle to byli zajatci z válek)
  - pracovali v dolech a na stavbách, často sloužili i pro zábavu (např. zápasy)

Nová říše

- nazýváno také obdobím králů
- obrovský rozkvět země, období míru
- panovníci pohřbíváni do hrobek vytesaných do skal – nejslavnější je Údolí králů a Údolí královen
- v roce 1922 Howard Carter odkryl hrobku Tutanchamona (nejslavnější egyptský objev)
- nejslavnější králové: Amenhotep IV. (manželka Nefertiti), Hatšepsut (žena, ale nechávala se zobrazovat jako muž), Tutanchamon, Ramesse

Konec říše

- říše se začala rozpadat na menší celky
- Egypt postupně dobyli Asyřané, Peršané, Alexandr Veliký a Řekové
- v roce 30 př. n. l. se stal Egypt součástí římské říše
- poslední egyptskou panovnicí byla Kleopatra VII.

Náboženství

- uctívali asi 2500 bohů a bohyň
- bohové měli často podobu lidí nebo lidí se zvířecí hlavou
- nejslavnější bohové: Re (stvořitel světa, nejdůležitější bůh Staré říše), Amon (nejmocnější bůh Nové říše, král bohů), Hór (bůh slunce, nebe, světla), Usir (bůh mrtvých), Isis (nejmocnější bohyně, matka, léčitelka), Anubis (bůh mumifikace)
- věřili, že celý jejich život je přípravou na život posmrtný

Umění

- stavitelství: pyramidy, chrámy, paláce – z kameny i cihel
- sochařství: sochy bohů, kolosy (obrovské sochy) – z kamene, dřeva
  - reliéfy = vytesaný obraz
  - obelisk = vysoký sloup z jednoho kusu kamene (často před chrámem)
- malířství: nástěnné malby – často na zdech pyramid a chrámů
  - zvláštní způsob zobrazení postav - hlava a nohy z profilu, tělo zepředu
  - velikost postavy podle jejího postavení (faraon největší, otrok nejmenší)

Vzdělání

- vybraní lidé chodili do škol, kde se učili číst a psát

- rozvoj vědy: matematiky (desítkový systém)

lékařství (operace, mumifikace) a chemie (výroba barviv, mumifikace)

astronomie (kalendář – sloužil i k určování záplav)

písemnictví (psáno na papyrus - rákos) – hieroglyfy (složitě obrázkové písmo)

- literární památky: Kniha mrtvých, pohádky, bajky, náboženské texty...